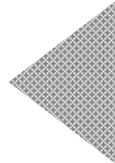

ارائه الگوی مطلوب سیاست گذاری عمومی در حوزه رفاه با عاملیت نخبگان برای نیل به توسعه پایدار

پیمان عیاری^۱

نادر بهلولی^۲

غلامرضا رحیمی^۳

(تاریخ دریافت ۱۴۰۱/۶/۲۸ - تاریخ تصویب ۱۴۰۱/۱۰/۴)

نوع مقاله: علمی پژوهشی

چکیده

دستیابی به رفاه عمومی تنها از رهگذر سیاست گذاری عمومی با نقش آفرینی نخبگان میسر می شود. مطالعه حاضر نیز با هدف ارائه الگوی مطلوب سیاست گذاری عمومی در حوزه رفاه با عاملیت نخبگان برای نیل به توسعه پایدار صورت گرفت. این تحقیق از لحاظ هدف کاربردی- توسعه ای است و از لحاظ ماهیت و شکل اجراء به صورت توصیفی-پیمایشی انجام شده است. جامعه آماری این پژوهش شامل نخبگان سیاست گذاری عمومی است. نمونه گیری با استفاده از روش نمونه گیری نظری صوت گرفت و در نهایت با ۱۱ نفر اشباع نظری حاصل شد. توزیع پرسشنامه محقق ساخته نیز در میان ۳۸۴ نفر از مدیران سیاست گذاری عمومی در حوزه رفاه که

۱- دانشجوی دوره دکتری، دانشکده مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بناب، ایران

ayyaripeyman@gmail.com

۲- استادیار، دانشکده مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بناب، ایران (n.bohlooli@iaut.ac.ir)

۳- استادیار، دانشکده مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بناب، ایران (drrahimi63@gmail.com)

فرمول کوکران تعیین گردید، به روش تصادفی نمونه‌گیری انجام شد. ابزار گردآوری داده‌ها مصاحبه نیمه‌ساختاریافته و پرسشنامه می‌باشد. جهت تحلیل مصاحبه‌های تخصصی از روش نظریه‌پردازی داده‌بنیاد (گراندد تئوری) و نرم‌افزار MaxQDA و جهت اعتبارسنجی الگو نیز از روش حداقل مربعات جزئی و نرم‌افزار Smart PLS استفاده شده است. براساس مدل پارادایمی پژوهش شرایط علی شامل عوامل اقتصادی، فرهنگی، فنی و تکنولوژیکی است که بر سیاست‌گذاری عمومی اثر می‌گذارند. سیاست‌گذاری عمومی نیز به عنوان پدیده محوری بر ارزیابی اجرای خط‌مشی‌های رفاهی موثر است. در این میان نخبگان شرایط زمینه‌ای را فراهم می‌آورند از سوی دیگر تضاد منافع در اجرای خط‌مشی‌های رفاهی نیز شرایط مداخله‌گر هستند. در نهایت از طریق ارزیابی اجرای خط‌مشی‌های رفاهی دستیابی به توسعه پایدار قابل حصول است.

کلمات کلیدی: سیاست‌گذاری عمومی، رفاه عمومی، عاملیت نخبگان، توسعه پایدار، گراند

تئوری

مقدمه

در عصر حاضر تصور داشتن جامعه‌ای پویا بدون نظام کارآمد رفاه، بسیار دشوار است. داشتن رفاه باعث ایجاد آرامش خاطر و عزت نفس در فرد و جامعه، بالا رفتن ضریب بهره‌وری، فراهم کردن زمینه مناسب برای رشد و توسعه پایدار، تحقق عدالت اجتماعی و کسب جایگاه بهتر در جامعه جهانی برای کشورها می‌شود (کریم‌پور و کریم‌خانی، ۱۴۰۰: ۲۸). رفاه و تأمین اجتماعی به عنوان یکی از ابزارهای اصلی توسعه و پیشرفت اقتصادی و اجتماعی مطرح می‌شود، بنابراین دامنه آن از اقدامات و نیات خیرخواهانه فردی فراتر رفته است و به عنوان حق فردی در کشور مطرح می‌شود در نتیجه تکلیفی الزامی برای دولت‌ها ایجاد می‌کند و به این ترتیب مقوله تأمین اجتماعی وارد نظام‌های دولتی و عمومی کشورها می‌شود. این موضوع پس از جنگ جهانی دوم براساس ماده ۲۲ اعلامیه جهانی حقوق بشر که در ۱۰ دسامبر ۱۹۴۸ به مجمع عمومی سازمان ملل متحد رسیده بود تأمین اجتماعی را از جمله حقوق اساسی انسان‌ها دانست (پارسا و همکاران، ۱۳۹۹: ۳۷).

تامین رفاه از دیرباز یکی از ارکان امنیت ملی و پشتیبانی اجتماعی در کشورها محسوب شده و میزان موفقیت دولت‌ها برای دستیابی به این هدف، به عنوان یکی از شاخص‌های قدرت آنها در نظر گرفته می‌شود. به عبارت دیگر تحقق زندگی خوب و با کیفیت جزء وظایف اصلی هر دولت محسوب می‌شود (شاروف و زکیرونا^۱، ۲۰۲۱: ۶). بی‌تردید می‌توان ادعا کرد که وضعیت رفاه عمومی یکی از عوامل اصلی موجد تمایز میان کشورها است. بویژه در دو دهه اخیر با بهبود استانداردهای زندگی و دسترسی به امکانات بیشتر، مفهوم رفاه اهمیت فزاینده‌ای پیدا کرده است (اسمالمن^۲، ۲۰۲۰: ۶۰۱). یکی از اهداف کلان اقتصادی کشورها، ایجاد شرایط لازم جهت ارتقای رفاه اجتماعی است. در همین راستا دولت‌های می‌کوشند تا با به‌کارگیری مجموعه‌ای از راهکارها به دنبال دست‌یابی به برخی اهداف است که از طریق این اهداف سطح رفاه افزایش یابد (مهدی‌زاده راینی و همکاران، ۱۴۰۱: ۲۹۰).

دولت یکی از اصلی‌ترین بازیگرانی است که در دستیابی به رفاه عمومی و اجتماعی نقش آفرینی می‌کند. دولت‌ها به عنوان یک عنصر توانمند در عملکرد مناسب بازارها، توزیع عادلانه درآمدها و ایجاد نهادهای کارآمد به ایفای نقش می‌پردازند. به این ترتیب زمینه را برای رشد اقتصادی و بهبود امکانات زندگی فردی و جمعی برای شهروندان فراهم می‌آورند (لازونیک^۳، ۲۰۲۲: ۲۵). تفاوت در مدیریت دولتی کشورها و کیفیت خدمات عمومی می‌تواند منجر به تفاوت در سطح رفاه شود. از طریق انتخاب‌های متنوع سیاست‌گذاری مانند تخصیص بودجه، قانون‌گذاری، سیاست رفاه، آموزش، سیاست مالیاتی، مسکن، حمل‌ونقل و غیره دولت‌ها، نقش مهمی در ارتقا و حفاظت از سلامت و رفاه مردم دارند (میرسپاسی و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۷۱). به همین خاطر در سند چشم‌انداز ایران در افق ۱۴۰۴ بر لزوم برخورداری آحاد جامعه از سلامت، رفاه، امنیت غذایی، تامین اجتماعی، فرصت‌های برابر، توزیع مناسب درآمد، کاهش فقر و بهره‌مندی از محیط زیست پاک تاکید شده است (شیری و همکاران، ۱۳۹۲: ۲۱؛ معطوفی و دنکوب، ۱۳۹۶: ۱۳۲).

به‌طور کلی با وجود اهمیت رفاه عمومی از منظر ملی و بین‌المللی، جمهوری اسلامی به رغم

---

1 - Sharof & Zokirovna

2 - Smallman

3 - Lazonic

تلاش‌های زیاد برای ایجاد رفاه در کشور از جایگاه خوبی برخوردار نیست. حتی در دو منطقه منا (آفریقا و خاورمیانه) و کشورهای اسلامی نیز جایگاه ایران خوب نیست (حاجی بابا علی و همکاران، ۱۳۹۹: ۹۰). در بررسی موسسه لگاتوم^۱ در سال ۲۰۲۱ با توجه به شاخص‌های رفاه عمومی، ایران در بین ۱۶۷ کشور با دو پله سقوط نسبت به سال گذشته، رتبه ۱۲۳ را به خود اختصاص داد. در زمینه آزادی فردی، محیط‌زیست و شرایط کسب و کارها وضعیت این شاخص بسیار بد و در میان ده کشور آخر در دنیا قرار دارد (موسسه لگاتوم^۲، ۲۰۲۲). عوامل و فرایندهای متعددی به عنوان تسهیل‌کننده اهداف، برنامه‌ها و سیاست‌گذاری عمومی توسعه کشور وجود دارند که در این میان حضور نخبگان در سازمان‌های دولتی برجسته‌ای دارند (فرجی و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۶). مساله اساسی در اینجا حضور و نقش نخبگان در فرایند سیاست‌گذاری و دسترسی به اجماع و انسجام فکری نزد نخبگان جامعه است. تجربه موفق کشورهای صنعتی بر این موضوع دلالت دارد که نخستین شرط موفقیت اجتماعی آن است که دولت بر نقش نخبگان سیاسی تمرکز داشته و از طریق دستیابی به انسجام فکری با آنان به ثبات سیاسی دست پیدا کند (جلالی و غلامی، ۱۳۸۹: ۲۳۲).

نخبگان سیاسی بخاطر قدرت تاثیرگذاری بر ساختار و عملکرد کل نظام سیاسی با هیچ یک از پاره‌نظام‌های سیاسی و اجتماعی دیگر قابل مقایسه نیستند. به همین دلیل محور اصلی مباحث علمای علوم اجتماعی در چند دهه اخیر را گروه نخبه سیاسی و ساختار عملکرد آنها تشکیل می‌دهد (حسین‌زاده، ۱۳۹۸: ۲۵).

با وجود اهمیت و گستره اثرگذاری نقش خبرگان در سیاست‌گذاری دولتی کمتر مطالعه‌ای در راستای ارائه الگویی شفاف جهت در نظرگیری نقش و عاملیت خبرگان و نخبگان در سیاست‌گذاری عمومی انجام شده است. مسائلی همچون عدم انسجام فکری، مهاجرت نخبگان و انشقاق میان این افراد باهم و دولت از مهم‌ترین مسائلی است که امروز در کشور وجود دارد. ادامه روند موجود شکاف میان نخبگان با بدنه دولت را افزایش داده و نقشی که نخبگان در پیوند میان دولت و ملت و انسجام اجتماعی دارند را کم‌رنگ می‌سازد. بنابراین به نظر می‌رسد باید

1 - Legatum

2 - <https://www.prosperity.com/rankings>.

الگوی جامع و فراگیر در این راستا ترسیم گردد (حسینی و همکاران، ۱۳۹۸: ۴۱۵).

در این مطالعه کوشش شده است تا از دیدگاه نخبگان برای طراحی الگوی مناسب سیاست‌گذاری رفاه استفاده شود. مساله اصلی این پژوهش براساس سه محور قابل جمع‌بندی و ارائه است. نخست اهمیت نظری بحث سیاست‌گذاری عمومی برای دستیابی به اهداف توسعه پایدار، دوم ساختار حاکمیت دولتی در کشور و سوم مشکلات زیست محیطی در کشور ابعاد مختلف مساله پژوهش حاضر را تشکیل می‌دهند. این در حالی است که علی‌الرغم تاکید بر این مساله در اسناد بالادستی مانند سند ۱۴۰۴ کوشش‌های انجام شده به طوری شایسته و بایسته به منصفه ظهور نرسیده است. این می‌تواند ناشی از نبود الگوی فراگیر و راهبردی در این حوزه باشد. بنابراین مطالعه حاضر با هدف ارائه الگوی مطلوب سیاست‌گذاری عمومی در حوزه رفاه با عاملیت نخبگان برای نیل به توسعه پایدار صورت گرفته است. لذا پژوهش حاضر درصدد پاسخگویی به این سوال است که الگوی مطلوب سیاست‌گذاری عمومی در حوزه رفاه با عاملیت نخبگان برای نیل به توسعه پایدار چگونه است؟

مروری بر ادبیات نظری

«خط‌مشی^۱» یا سیاست مجموعه تصمیمات متعامل بازیگر یا گروهی از بازیگران سیاسی در خصوصی انتخاب اهداف و ابزار دستیابی به آنها در شرایط مشخص است، به شرط آنکه این تصمیمات قانوناً در چارچوب اختیارات بازیگران اتخاذ شده باشد. «سیاست‌گذاری^۲» یا خط‌مشی‌گذاری فرایندی را شامل می‌شود که از تشخیص مسئله یا موضوع شروع شده، با طی مراحل تدوین، تصویب، اجرا و درنهایت، ارزیابی خط‌مشی به پایان میرسد. بنابراین خط‌مشی‌گذاری عمومی به نوعی، همان فرایند تصمیم‌گیری را طی می‌کند (افراسیابی و ملکی، ۱۳۹۹: ۱۲). «سیاست‌گذاری عمومی^۳» مجموعه تصمیماتی است که به نام عموم از سوی حکومت اتخاذ شده و در شکل مقررات و دستورات به اجرا در می‌آید و دارای تأثیرات مستقیم

---

1 - Policy

2 - Policy Making

3 - Public policy

یا غیرمستقیم در زندگی همه شهروندان می‌باشد (جیا و همکاران^۱، ۲۰۲۱: ۷۸۰). سیاست‌گذاری عمومی به فعالیت‌های حکومت و مقاصدی که سبب این فعالیت‌ها است، اشاره دارد. در واقع شامل همه آن چیزی است که حکومت انجام می‌دهد یا کنار می‌گذارد. همچنین دربرگیرنده برنامه‌های سیاسی برای اجرای طرح‌هایی به منظور دستیابی به اهداف اجتماعی است (ایورات و همکاران^۲، ۲۰۲۰: ۲۰۱).

ابزار اجرایی دولت‌ها برای انجام امور عمومی در حوزه رفاه و دستیابی به توسعه پایدار، سیاست‌گذاری عمومی است. سیاست‌گذاری عمومی مجموعه تصمیماتی است که به نام عموم از سوی حکومت اتخاذ شده و در شکل مقررات و دستورات به اجرا در می‌آید و دارای تأثیرات مستقیم یا غیرمستقیم در زندگی همه افراد جامعه و شهروندان می‌باشد (لارا-روبو و همکاران^۳، ۲۰۲۲: ۷۰۸). سیاست‌گذاری عمومی دانشی مساله‌محور و با هدف غایی حل مسائل عمومی در راستای تامین منافع عمومی است. از بارزترین مصادیق «منفعت عمومی» توجه به مسائل زیست‌محیطی در جهت دستیابی به اهداف توسعه پایدار است. درست به همین دلیل است که مسائل مربوط به پایداری یکی از ورودی‌های نظام خط‌مشی‌گذاری در کشورهای مختلف است (زاهدی و همکاران، ۱۳۹۳: ۵۶). سیاست‌های توسعه پایدار هم می‌توانند از نوع خط‌مشی‌های اجرایی و هم از نوع خط‌مشی‌های تقنینی و حتی در مواردی هم که محیط زیست در خطر باشد، می‌توانند از نوع خط‌مشی‌های قضایی باشند. بعلاوه سیاست‌گذاری عمومی جهت دستیابی به اهداف توسعه پایدار از منظر خرد و کلان باید در کانون توجه تصمیم‌گیرندگان و مدیران قرار گیرد (مپیوند و همکاران، ۱۳۹۸: ۸۲).

جهت اجرایی کردن سیاست‌های کلان، مداخلات آگاهانه و هدفمند دولت از طریق خط‌مشی‌گذاری به منصف ظهور گذاشته می‌شود. تدوین خط‌مشی عبارت است از فرایندی که طی آن تصمیم معتبر گرفته می‌شود و تعریف اجرا فرایند انجام این تصمیم‌ها است. بین مرحله تدوین و اجرای خط‌مشی همپوشانی وجود دارد. اجرای خط‌مشی مجموعه‌ای یکپارچه از فرایند تعامل بین هدف‌گذاری و اقدام برای رسیدن به هدف است (آلوانی و همکاران، ۱۳۹۷: ۱۴).

---

1 - Jia, Lieske & Chen

2 - Ewert, Loer & Thomann

3 - Lara-Rubio et al

خطمشی‌گذاری عامل اصلی موفقیت برنامه‌های بلندمدت در بخش عمومی است. از آنجا که اجرا نباید از تدوین جدا باشد باید تمهیدات خاصی در مرحله شکل‌گیری خطمشی در نظر گرفته شود. بنابراین خطمشی‌گذاری ضامن اصلی موفقیت در پیاده‌سازی سیاست‌های کلان در سازمان‌های دولتی می‌باشد (فیگرا و همکاران^۱، ۲۰۱۸: ۶۱۸).

با وجود اهمیت بحث سیاست‌گذاری عمومی، سیر تکامل مکاتب این حوزه نشان می‌دهد که مفروضات اساسی مکاتب سنتی در حال حاضر مورد انتقاد شدید واقع شده است. اکنون جایگزینی رویکردهای گذشته با پارادایم جدید مورد اذعان صاحب‌نظران است (شریف و نقوی، ۱۳۹۹: ۸۸۷). یکی از حوزه‌های بسیار اهمیت بحث پایداری و توسعه پایدار است که باید در سیاست‌گذاری عمومی مورد نظر قرار گیرد. پایداری به معنای پاسخگویی به نیازهای امروز بدون به مخاطره انداختن نیازمندی‌های نسل آینده است. این وظیفه‌ای است که دولت‌ها باید در سیاست‌گذاری خود به آن عنایت ویژه‌ای داشته باشند (لاوُفرد و همکاران^۲، ۲۰۲۰: ۱۲۴). از سوی دیگر سیاست‌گذاری عمومی از مناظر مختلفی قابل بررسی است که یکی از این مناظر حوزه رفاه عمومی است. سیاست‌گذاری عمومی از منظر رفاه عمومی به مفهوم مطالعه و بررسی خدمات اجتماعی و رفاهی دولت است. این خدمات غیرسیاسی هستند و عمدتاً شامل مسکن، تأمین اجتماعی، مددکاری اجتماعی و آموزش می‌شود. هدف اصلی سیاست‌های اجتماعی کاهش نابرابری و بهبود رفاه انسانی است. اما بتدریج گستره و دامنه‌ی سیاست‌های اجتماعی از تعریف اولیه‌ی خود فراتر رفته است و شامل مواردی چون بهداشت، تغذیه، اشتغال‌زایی و سایر خدمات دولتی می‌شود (برزنجه عطری و خسروی، ۱۳۹۸: ۱۶۱).

رفاه عمومی را می‌توان محور اصلی توسعه پایداری دانست که افزایش امنیت انسانی و رضایتمندی اجتماعی را امکان‌پذیر می‌سازد. به عبارت دیگر مفهوم پایداری در توسعه، با بسترسازی برای افزایش رفاه عمومی میسر می‌شود. این مساله از طریق بهبود زیرساخت‌ها، افزایش امکانات و تسهیلات رفاهی و توزیع متناسب و عادلانه امکانات و تسهیلات رفاهی صورت می‌گیرد (سانگک و می^۳، ۲۰۲۱: ۱۲). توسعه پایدار برای پاسخ به معضلات اقتصادی،

---

1 - Figueira et al

2 - Lawford et al

3 - Song & Mei

محیط زیستی و اجتماعی دنیای امروز از سوی دانشمندان مطرح و به طور گسترده توسط دولت‌ها، نهادهای بین‌المللی، سازمان‌های دولتی و غیردولتی و شرکت‌های انتفاعی و غیرانتفاعی مورد پذیرش قرار گرفته است. در این راستا ارائه الگویی جهت نهادینه‌شدن سیاست‌گذاری توسعه پایدار الزامی است (ملک و کمالی، ۱۳۹۲: ۱۷۰).

در جدول ۱، پیشینه پژوهشی مربوط به ارائه الگوی مطلوب سیاست‌گذاری عمومی در حوزه رفاه با عاملیت نخبگان برای نیل به توسعه پایدار ارائه شده است:

جدول ۱- پیشینه پژوهش

محقق/سال	هدف	نتایج
سلیمی و همکاران (۱۳۹۹)	چگونگی تاثیر فرهنگ راهبردی نخبگان سیاسی بر رفتار سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران	فرضیه محققان که پس از بررسی مورد تایید قرار گرفت این است که هنجارهای فرهنگ راهبردی نخبگان سیاسی موجب تکوین نقش ملی دولت رسالت‌محور برای ج.ا.ا گردیده و متناسب با آن، رویکردهای رفتاری استقلال‌طلبی، فراملی‌گرایی و تجدیدنظرطلبی را در سیاست خارجی ج.ا.ایران به دنبال داشته است.
رضایی (۱۳۹۹)	ارائه طراحی چارچوب سیاست‌گذاری توسعه پایدار بر رویکرد ترکیبی	یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد اهداف اولویت دار در ایران با آنچه در اسناد اهداف توسعه پایدار بیان شده متفاوت است. اهداف «آب سالم و بهداشتی»، «صنعت، زیرساخت و نوآوری»، «صلح، عدالت و نهادهای توانمند» و «مشارکت برای اجرای اهداف» به عنوان اولویت دارترین اهداف جهت پیگیری در ایران شناخته شده است که باید سیاست‌گذاران توجه بیشتری به این اهداف در تدوین برنامه‌ها و سیاست‌های خود داشته باشند.
افراسیابی و ملکی (۱۳۹۹)	بررسی ابعاد خط‌مشی‌گذاری عمومی از دیدگاه اسلام با تأکید بر عدالت و مشارکت	طبق نتایج حاصل از پژوهش کشف و شناسایی قابلیت‌های افراد، قطعیت یافتن قابلیت‌ها، کسب توانمندی‌ها، توسعه منابع انسانی، شفافیت و پاسخگویی و فرصت‌های برابر بر تأکید بر عدالت و مشارکت از ابعاد خط‌مشی‌گذاری عمومی محسوب می‌شود.
حسین‌زاده (۱۳۹۸)	نخبگان سیاسی، کارکرد فرهنگی و امنیت ملی جمهوری اسلامی ایران	یافته‌های پژوهش حاکی از این است که بین وضعیت موجود عملکرد نخبگان با انتظارات جامعه از آنها (وضعیت مطلوب) تفاوت معنی‌داری در حوزه‌های مورد اشاره وجود دارد.
برزگرو حسین‌زاده (۱۳۹۵)	بررسی عقلانیت سیاست‌گذاری عمومی در ایران	یافته‌های پژوهش حاکی از عدم توجه سیاست‌گذاران به تمهیدات اجرایی در حین تقنین است.
اسمالمن (۲۰۲۰)	بررسی مشارکت نخبگان	بر اساس نتایج بدست آمده در این پژوهش مشخص شد که در حال

نتایج	هدف	محقق/سال
حاضر میزان توجه دولت به حضور نخبگان - در مقایسه با دو دهه پیش - افزایش یافته است. یکی از دلایل عدم مشارکت نخبگان در سیاست گذاری ها، این است که هنوز تعریف مشخصی از یک نخبه در نظام سیاست گذاری بریتانیا وجود ندارد.	در سیاست گذاری های مرتبط با توسعه فناوری	
نتایج نشان داد شهروندانی که از قیمت های همراه با سوسپید استفاده می کنند کمتر نسبت به تاخیر خدمات حساس هستند و سیاست یارانه می تواند به طور موثر زمان انتظار را افزایش دهد. سیاست ارائه خدمات عمومی دولتی به صورت نرخ آزاد و نرخ همراه با یارانه ها، می تواند به طور موثر انتظار برای سیستم آزاد را بهبود بخشد و رفاه اجتماعی را از طریق این سیستم دو جانبه را بهبود بخشد. همچنین می تواند به ارائه یک قیمت بهینه برای به حداکثر رساندن رفاه اجتماعی کل سیستم خدمات عمومی منجر شود.	نوآوری در سیستم خدمات عمومی در راستای رفاه اجتماعی	چن و همکاران (۲۰۲۰)
بر اساس نتایج بدست آمده مشخص شد که تداوم ساختارهای حکمرانی سلسله مراتبی مانع اجرای موثر سیاست گردشگری می شود. در عین حال مشخص شد که از زمان مشارکت فعال نخبگان در بخش سیاست گذاری، پیشرفت های زیادی در گردشگری پایدار که در نهایت به توسعه پایدار منجر می شود، صورت گرفته است.	بررسی نقش نخبگان در فرایندهای سیاست گذاری توسعه پایدار	حسن و همکاران (۲۰۲۰)

روش شناسی

مطالعه حاضر یک مطالعه کاربردی-توسعه ای است که با هدف ارائه الگوی مطلوب سیاست گذاری عمومی در حوزه رفاه با عاملیت نخبگان برای نیل به توسعه پایدار انجام شده است. این پژوهش از منظر نوع داده ها، یک پژوهش کیفی است و از منظر شیوه و بازه زمانی گردآوری داده ها در دسته پژوهش های پیمایشی-مقطعی قرار دارد.

جامعه آماری در بخش کیفی پژوهش حاضر شامل مدیران و نخبگان و صاحب نظران در حوزه سیاست گذاری عمومی است. حجم نمونه در مطالعاتی که با روش کیفی و مصاحبه انجام می شوند معمولاً بین ۵ تا ۲۵ نفر توصیه شده است. بطور کلی فرایند مصاحبه در تحلیل کیفی تا رسیدن به اشباع نظری ادامه پیدا می کند (رنجبر و همکاران، ۱۳۹۱: ۲۴۸؛ جلالی، ۱۳۹۱: ۳۱۵). در این مطالعه برای انتخاب نمونه از روش نمونه گیری نظری استفاده شد که روش مناسبی برای تعیین حجم نمونه در روش گراند تئوری است (دانائی فرد و همکاران، ۱۳۹۳: ۵۷).

نمونه گیری نظری فرایند گردآوری داده برای تولید نظری است که به آن وسیله پژوهشگر،

به‌طور همزمان داده‌هایش را گردآوری، کدگذاری و تحلیل می‌کند. همچنین تصمیم می‌گیرد برای بهبود نظریه خود تا هنگام ظهور آن، در فرایند چه داده‌هایی گردآوری و در کجا آنها را پیدا کند (گلنیزر و همکاران^۱، ۱۹۶۸: ۳۰۲). فرایند نمونه‌گیری تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت. براین اساس ۱۱ نفر از افراد واجد شرایط در این مطالعه شرکت کرده‌اند. جامعه آماری در بخش کمی و اعتبارسنجی الگوی پژوهش شامل مدیران سیاست‌گذاری عمومی در حوزه رفاه می‌باشد. در فرمول زیر تعداد نمونه مورد نیاز محاسبه شده است:

$$n = \frac{t^2 pq}{d^2} = \frac{(1.96)^2 (0.5)(0.5)}{(0.05)^2} = 384$$

$$d = 0.05; t = 1.96; p = 0.5; q = 0.5$$

نمونه‌گیری با روش تصادفی ساده تا دستیابی به ۳۸۴ پرسشنامه صحیح ادامه یافت. برای گردآوری داده‌های پژوهش از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته و پرسشنامه استفاده گردید. از آنجا که برای مطالعات کیفی که با هدف اکتشافی و طراحی الگو انجام می‌شوند مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته مناسب‌تر هستند (دانایی‌فرد و همکاران، ۱۳۹۳)، در این تحقیق نیز در بخش نخست از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با خبرگان استفاده شده است. برای سنجش روایی از معیارهای قابلیت اعتبار، انتقال، تاییدپذیری و اطمینان استفاده گردید. برای ارزیابی پایایی بخش کیفی از ضریب هولستی^۲ استفاده شد. برای این منظور متن مصاحبه‌های انجام شده در دو مرحله کدگذاری شد. سپس درصد توافق مشاهده‌شده^۳ (PAO) محاسبه گردید:

$$PAO = \frac{2M}{N1 + N2} = \frac{236}{298 + 365} = 0.712$$

در فرمول فوق M تعداد موارد کدگذاری مشترک بین دو کدگذار می‌باشد. N1 و N2 به ترتیب تعداد کلیه موارد کدگذاری شده توسط کدگذار اول و دوم است. مقدار PAO بین صفر

1 - Glaser, Strauss & Strutzel

2 - Holsti

3 - Percentage of Agreement Observation

(عدم توافق) و یک (توافق کامل) است و اگر از ۰/۶ بزرگتر باشد مطلوب می‌باشد. مقدار PAO در این مطالعه ۰/۷۱۲ بدست آمده است که از ۰/۶ بزرگتر است، بنابراین پایایی بخش کیفی مطلوب می‌باشد (هولستی، ۱۹۶۹: ۱۲۶).

برای بررسی روایی پرسشنامه از روایی محتوا (نظرخواهی از خبرگان) استفاده شد و اعتبار آن تایید گردید. همچنین آلفای کرونباخ کلی پرسشنامه در یک مطالعه مقدماتی ۰/۸۷۵ بدست آمد. پس از توزیع پرسشنامه در نمونه منتخب روایی پرسشنامه با سه روش روایی سازه (مدل بیرونی)، روایی همگرا (AVE) و روایی واگرا بررسی شد. مقدار AVE برای تمامی متغیرهای باید بزرگتر از ۰/۵ باشد. برای محاسبه پایایی نیز پایایی ترکیبی (CR) و ضریب آلفای کرونباخ هر یک از عوامل محاسبه گردید. میزان پایایی ترکیبی و آلفای کرونباخ تمامی ابعاد باید بزرگتر از ۰/۷ باشد (حبیبی و جلال‌نیا، ۱۴۰۱: ۲۹). برای ارزیابی روایی گرا از معیار روایی یگانه-دوگانه HTMT استفاده شد. این معیار جایگزین روش قدیمی فورنل-لارکر شد. مقدار قابل قبول برای معیار HTMT بین ۰/۸۵ تا ۰/۹ است. اگر مقادیر مذکور کمتر از ۰/۹ باشند، روایی واگرا قابل قبول است (هنسلر^۱ و همکاران، ۲۰۱۵: ۳۳). روایی واگرا معیاری دیگر برای سنجش برازش مدل‌های اندازه‌گیری در روش PLS است.

یافته‌های پژوهش

جهت ارائه مدل پژوهش از دیدگاه ۱۱ نفر از نخبگان حوزه سیاست‌گذاری عمومی استفاده شد. از منظر جنسیت ۶ نفر مرد و ۵ نفر زن هستند. از منظر سنی ۱ نفر کمتر از ۳۵ سال، ۴ نفر بین ۳۵ تا ۴۵ سال و ۶ نفر بیش از ۴۵ سال سن دارند. از نظر تحصیلی ۳ نفر کارشناسی ارشد و ۷ نفر دکتری دارند. در نهایت از نظر سابقه کاری، ۵ نفر بین ۱۰ تا ۲۰ سال و ۵ نفر بیش از ۲۰ سال سابقه کاری دارند.

در بخش اعتبارسنجی مدل نیز از دیدگاه ۳۸۴ نفر از مدیران استفاده شد. از منظر جنسیت، ۲۰۲ نفر (۵۳٪) از مدیران را مرد و ۱۸۲ نفر (۴۷٪) را زنان تشکیل می‌دهند. از منظر تحصیلات ۱۳۴ نفر (۳۵٪) کارشناسی، ۱۶۵ نفر (۴۳٪) کارشناسی ارشد و ۸۵ نفر (۲۲٪) تحصیلات تکمیلی

ارائه الگوی مطلوب سیاست‌گذاری عمومی در حوزه رفاه با عاملیت نخبگان برای ... ۲۰۳

دارند. از منظر سن ۱۲۹ نفر (۳۴٪) از مشتریان کمتر از ۳۵ سال سن دارند. ۱۳۰ نفر (۳۴٪) بین ۳۵ تا ۴۵ سال و ۱۲۵ نفر (۳۳٪) نیز ۴۵ سال و بیشتر سن دارند.

در مرحله ابتدایی پژوهش و پیش از شروع مصاحبه، شش سوال باز در نظر گرفته شد و در طول فرایند مصاحبه این پیش‌بینی شد که ممکن است سوالات جدیدی نیز مطرح شود. برای اینکه پژوهشگر با عمق و گستره محتوایی داده‌ها آشنا شود اقدام به بازخوانی مکرر داده‌ها و خواندن داده‌ها به صورت فعال (جستجوی معانی و الگوها) گردیده است. در جدول ۲، سوالات مصاحبه ارائه شده است:

جدول ۲- سوالات مصاحبه

ردیف	سوالات
۱	به نظر شما اگر بخواهیم به ارائه الگوی مطلوب سیاست‌گذاری عمومی در حوزه رفاه پردازیم، چه مولفه‌ها و عواملی را باید در نظر بگیریم؟
۲	به نظر شما شرایط علی‌تأثیرگذار در الگوی مطلوب سیاست‌گذاری عمومی در حوزه رفاه کدامند؟
۳	به نظر شما، شرایط بستر ساز (زمینه‌ای) تأثیرگذار در الگوی مطلوب سیاست‌گذاری عمومی در حوزه رفاه کدامند؟
۴	به نظر شما، شرایط مداخله‌گر (بازدارنده-تسهیل‌کننده) تأثیرگذار در الگوی مطلوب سیاست‌گذاری عمومی در حوزه رفاه کدامند؟
۵	چه راهبردها و اقداماتی را برای ارائه الگوی مطلوب سیاست‌گذاری عمومی در حوزه رفاه پیشنهاد می‌کنید؟
۶	به نظر شما، پیامدهای الگوی مطلوب سیاست‌گذاری عمومی در حوزه رفاه چیست؟

نتایج مصاحبه‌ها با روش داده‌بنیاد مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. برای این منظور متن مصاحبه‌ها چندین بار مطالعه و مرور شد. سپس داده‌ها به واحدهای معنایی در قالب جملات و پاراگراف‌های مرتبط با معنای اصلی شکسته شد. واحدهای معنایی نیز چندین بار مرور و سپس کدهای مناسب هر واحد معنایی نوشته و کدها براساس تشابه معنایی طبقه‌بندی شد. نتایج کدگذاری باز در جدول ۳ درج شده است. لازم به ذکر است به منظور حفظ اطلاعات مشارکت‌کنندگان در امر مصاحبه پژوهش حاضر، هر یک از مصاحبه‌شوندگان با کد MIX نمایش داده شده است. حرف M برای نشان‌دادن مصاحبه و حرف I برای نشان دادن شماره

مصاحبه و حرف X برای نشان دادن شماره کد اولیه‌ای است که از متن مصاحبه استخراج شده است!

جدول ۳- کدگذاری اولیه (باز) متون مصاحبه‌های پژوهش

مفاهیم اولیه	کدهای توصیفی	مراجع
توجه نمودن به جریانهای سیاسی	کسب آگاهی از رویه‌های سیاسی موجود در کشور	{م ۳,۴؛ م ۴,۱}
	توجه و همراهی نمودن جریان‌های سیاسی	{م ۵,۱؛ م ۴,۲}
در نظر گرفتن مبارزات قدرت میان احزاب و گروه‌های موجود در جامعه	توجه نمودن به مبارزات قدرت میان احزاب	{م ۴,۵؛ م ۲,۵}
	وجود مشکلات میان گروه‌های موجود در جامعه	{م ۹,۱۱؛ م ۷,۲۲}
توزیع بهینه منابع بودجه‌ای و بانکی	توزیع بهینه منابع بودجه‌ای	{م ۳,۱۸؛ م ۴,۱۴}
	ارائه تسهیلات بانکی	{م ۶,۲۲؛ م ۴,۱۲}
تنوع و تعدد ائتلاف‌های موجود در جامعه	وجود تنوع در ائتلاف‌های موجود در جامعه	{م ۱۱,۱۰؛ م ۹,۳۴}
	تعدد و تضاد ائتلاف‌های جامعه	{م ۲,۴۱؛ م ۵,۳۲}
تجربه کشورهای مشابه منطقه و مورد علاقه	استفاده از تجارب سایر کشورها	{م ۴,۱۳؛ م ۸,۲۶}
	در نظر گرفتن تجارب مشابه	{م ۴,۱۶؛ م ۱,۲۰}
خلاقیت و نوآوری موجود در یک سیستم	ایجاد نوآوری در سیستم	{م ۴,۳۶؛ م ۷,۱۴}
	به کارگیری خلاقیت در انجام امور	{م ۹,۲۹؛ م ۶,۱۲؛ م ۳,۴۱؛ م ۱۱,۱۹}
خلق اندیشه‌های نو	حمایت از ایده‌های خلاقانه افراد	{م ۶,۲۳؛ م ۴,۱۲}
	تشویق افراد به ایجاد اندیشه جدید و نوآورانه	{م ۵,۴۵؛ م ۸,۳۴}
فرا تر رفتن از سنت‌ها و چارچوب‌های رایج اندیشه	خارج شدن از وضعیت سنتی موجود	{م ۶,۲۱؛ م ۲,۱۳؛ م ۱,۳۶}
	ایجاد تغییر در اندیشه‌های موجود	{م ۸,۲۰؛ م ۵,۱۷؛ م ۴,۱۵؛ م ۱۰,۱۱}
در نظر گرفتن مصلحت عمومی	عملکرد بر اساس صلاحیت عموم	۲,۱۰ م
		۴,۹ م

مفاهیم اولیه	کدهای توصیفی	مراجع	
نقد وضع موجود سیاسی-اجتماعی	در نظر گرفتن منافع و مصالح عموم	۹,۱۵م	
	انتقاد نمودن به وضعیت سیاسی کشور	۲,۴م	
		۱,۱م	
عدم وابستگی به علایق طبقات خاص	نقد وضعیت اجتماعی توسط نخبگان	۴,۲م	
	عدم توجه نخبگان به یک طبقه خاص	۴,۳۶م	
		۳,۱۶م	
خلق نظریه‌های اجتماعی	ارائه نظریه‌های کارآمد اجتماعی	۴,۱۸م	
		در نظر گرفتن آحاد جامعه در یک تراز	۴,۲۴م
		۱۱,۲۱م	
	توجه نمودن به نیازهای اجتماع و خلق نظریه براساس آن	۲,۱۱م	
		۴,۱۷م	
		۹,۵م	
ارائه راه‌حل و پیش‌بینی مسیر آینده	ارائه راه‌حل جهت غلبه بر چالش‌های موجود	۱۰,۱۷م	
		۱۱,۱۰م	
	پیش‌بینی مسیر آینده توسط نخبگان	۳,۴۳م	
		۱,۲۴م	
		۲,۱۰م	
سطح رفاه عمومی	سنجش میزان سطح رفاه عمومی	۶,۱۱م	
		۸,۱۵م	
		۳,۴م	
	تلاش جهت ارتقاء سطح رفاه	۷,۲۴م	
تحریم‌ها و چالش‌های مرتبط با آن	وجود تحریم‌های غیر منصفانه علیه کشور	۹,۲۹م	
		۱۰,۲۲م	
	درگیر شدن با موضوعات سیاسی و اقتصادی بر اثر تحریم	۱۱,۱۸م	
		۷,۲۷م	
تورم و تاثیر مستقیم آن بر سطح رفاه	وجود تورم بالا	۴,۲۱م	
		۵,۳۴م	
		۷,۳۶م	
	تاثیر منفی تورم بر سطح رفاه	۷,۱۴م	
		۸,۲۰م	
۱۰,۳۱م			
۵,۱۸م			
۱,۲۶م			

مفاهیم اولیه	کدهای توصیفی	مواقع
		۴,۱۷م
نوسانات ارزی	نوسانات شدید ارزی	۹,۱۵م
		۱۱,۱۷م
	عدم توانایی مقابله با کاهش نوسانات ارزی	۶,۲۲م
		۱۰,۱۷م
		۱۱,۱۳م
		۸,۱۱م
		۲,۱۴م
باورها، اعتقادات و ارزش‌های عموم	احترام گذاشتن به باورهای عموم	۴,۱۹م
		۶,۳۰م
		۹,۳۵م
		۲,۴۱م
	حفظ اعتقادات و ارزش‌های افراد	۱,۲۶م
		۱۱,۲۳م
		۹,۳۸م
		۳,۳۱م
مشارکت و همبستگی اجتماعی	افزایش مشارکت میان فردی	۴,۲۵م
		۱,۱۰م
	ایجاد همبستگی اجتماعی	۹,۲۱م
		۱۱,۲۶م
		۱,۴م
هویت اجتماعی	بهبود هویت اجتماعی	۸,۱۵م
		۲,۲۴م
	ایجاد نقش تاثیرگذار در اجتماع	۱۱,۲۸م
		۹,۳۶م
اشتغال در امور فرهنگی	اشتغال در امور فرهنگی	۵,۳۱م
		۱,۲۴م
	فرهنگ‌سازی در جامعه	۴,۲۷م
		۱۱,۳۲م
بکارگیری دولت الکترونیک	استفاده از فناوری جهت پیشبرد امور	۱۰,۲۵م
		۸,۲۲م
	استقرار دولت الکترونیک در کشور	۱,۲۰م
		۵,۱۷م

ارائه الگوی مطلوب سیاست‌گذاری عمومی در حوزه رفاه با عاملیت نخبگان برای ... ۲۰۷

مراجع	کدهای توصیفی	مفاهیم اولیه	
۴,۲۷م			
۶,۱۶م	استفاده از امکانات به روز	استفاده از امکانات و ابزارهای ارتباطی، مطالعاتی و ...	
۴,۱۰م	استفاده از ابزارهای ارتباطی، مطالعاتی و ...		
۷,۲۱م	ارتقاء زیرساخت‌های نرم‌افزاری	بهبود زیرساخت‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری	
۳,۴۴م			
۱,۱۴م			
۹,۱۷م	بهبود زیرساخت‌های سخت‌افزاری		
۱۰,۳۲م			
۸,۱۶م			
۱,۲۱م	استفاده از تجهیزات مدرن	به‌روزرسانی تجهیزات مورد استفاده	
۴,۲۶م			
۶,۲م	به‌روزرسانی تجهیزات و امکانات موجود		
۴,۱۱م			
۵,۲۰م			
۹,۱۹م	بهره‌گیری از استانداردهای جهانی		به‌کارگیری استانداردهای جهانی فناورانه
۵,۳۳م			
۶,۲۵م			
۷,۱۷م			
۹,۲۷م			
۱,۳۹م	استفاده از استانداردهای فناورانه		
۱۱,۳۱م			
۲,۴۱م	فقدان انسجام لازم در اطلاعات رفاهی جامعه	عدم یکپارچگی اطلاعات رفاهی	
۱۱,۲۳م			
۱,۲۸م	عدم توجه به اطلاعات واقعی رفاهی		
۶,۱۸م			
۷,۳۳م			
۳,۶م	عدم نظارت بر رفاه جامعه		عدم کارکرد مطلوب نهاد‌های نظارتی
۴,۸م	فقدان ناظرهای متخصص بر اجرای		
۵,۹م	خط‌مشی		
۸,۱۱م	وجود قوانین اداری غیرمنعطف	ضعف بروکراتیک	
۱۱,۲۹م			
۱,۳۴م	بروکراتیک ضعیف		

مفاهیم اولیه	کدهای توصیفی	مراجع	
وجود روابط به جای ضوابط	عم استخدام براساس روزه افراد	۳,۱۰م	
		۴,۷م	
		۲,۲۴م	
	عدم استخدام براساس تخصص و مهارت افراد	۲,۱۷م	
		۱,۲۲م	
		۴,۲۷م	
فقدان شایسته‌سالاری	عدم انتصاب مدیران شایسته	۶,۳۳م	
		۲,۴۰م	
	عدم اهمیت دادن به توانمندی افراد	۹,۳۰م	
سازگاری خط مشی‌ها با ارزش‌های اجتماعی و فرهنگی جامعه	سازگاری خط مشی‌ها با ارزش‌های اجتماعی	۱۰,۱۱م	
		۱,۲۳م	
	تدوین خط مشی‌ها متناسب با فرهنگ جامعه	۹,۱۴م	
استفاده از دانش و تجربیات جهانی	بهره‌گیری از دانش جهانی	۸,۲۸م	
		۱,۳۴م	
	استفاده از تجربیات جهانی	۳,۱۵م	
افزایش دانش سیاست‌گذاری در حوزه رفاه	ارتقاء دانش تخصصی و عمومی در حوزه رفاه	۲,۴۳م	
		۶,۲۳م	
	ارتقاء دانش سیاست‌گذاری	۱۰,۱۲م	
ایجاد مراکز مطالعاتی مستقل	استفاده از دانش مراکز مستقل اطلاعاتی	۷,۱۷م	
		۸,۱۹م	
	توسعه مراکز مستقل در زمینه اطلاعات	۱۰,۲۵م	
توانمندسازی و تامین حداقل نیازهای اساسی جامعه	نیازسنجی جامعه	۹,۵م	
		۱,۸م	
	تامین نیازهای اساسی جامعه	۲,۱۱م	
تقویت مشارکت‌های مردمی	افزایش مشارکت مردمی	۳,۱م	
		۱۰,۱۱م	
	تشویق مردم به همکاری و مشارکت	۴,۲۳م	
پایداری برنامه‌های رفاه اجتماعی	ایجاد ثبات در برنامه‌ریزی رفاه اجتماعی	۵,۱۴م	
		پایدار ماندن در اجرای برنامه‌ها	۹,۱۰م
			۱,۲۱م
	۳,۳۵م		
گسترش عقلانیت و بهزیستی اجتماعی	گسترش عقلانیت	۷,۱۸م	

مراجع	کدهای توصیفی	مفاهیم اولیه
۸,۱۵م	بهبودی اجتماعی	توزیع عادلانه منابع و درآمد
۴,۲۷م		
۲,۳۸م		
۴,۴۳م		
۳,۱۶م	توزیع منابع به‌طور عادلانه در میان افراد جامعه	توزیع عادلانه منابع و درآمد
۲,۲۲م	جامعه	
۵,۱۷م	تقسیم درآمد و توسعه اقتصادی در جامعه	

در مرحله کدگذاری باز ۲۳۶ کد شناسایی گردید. در ادامه، کدگذاری محوری که دومین مرحله تجزیه و تحلیل در نظریه‌پردازی داده بنیاد است، انجام شد. هدف از این مرحله برقراری رابطه بین طبقه‌های تولید شده در مرحله کدگذاری باز است. در این مرحله، با غربالگری، حذف کدهای تکراری و یکپارچه نمودن کدهای هم‌معنی، شاخص‌های استخراج شده از متون مصاحبه‌ها مقوله‌بندی می‌شوند. در این مرحله از کدگذاری، ارتباط سایر طبقه‌ها با طبقه محوری در شش عنوان می‌تواند تحقق داشته باشد که عبارتند از شرایط علی، پدیده محوری، راهبردها و اقدامات، شرایط مداخله‌گر، شرایط زمینه‌ای و پیامدها (استراوس و کوربین، ۱۹۹۷: ۲۱۴). با ملاحظات انجام شده به ۶ بعد، ۸ مقوله اصلی و ۴۰ مقوله فرعی دست پیدا شد. شاخص‌های مدل سیاست‌گذاری عمومی در حوزه رفاه با عاملیت نخبگان مستخرج از مصاحبه‌ها به روش روش گراند تئوری در جدول ۴ ارائه شده است.

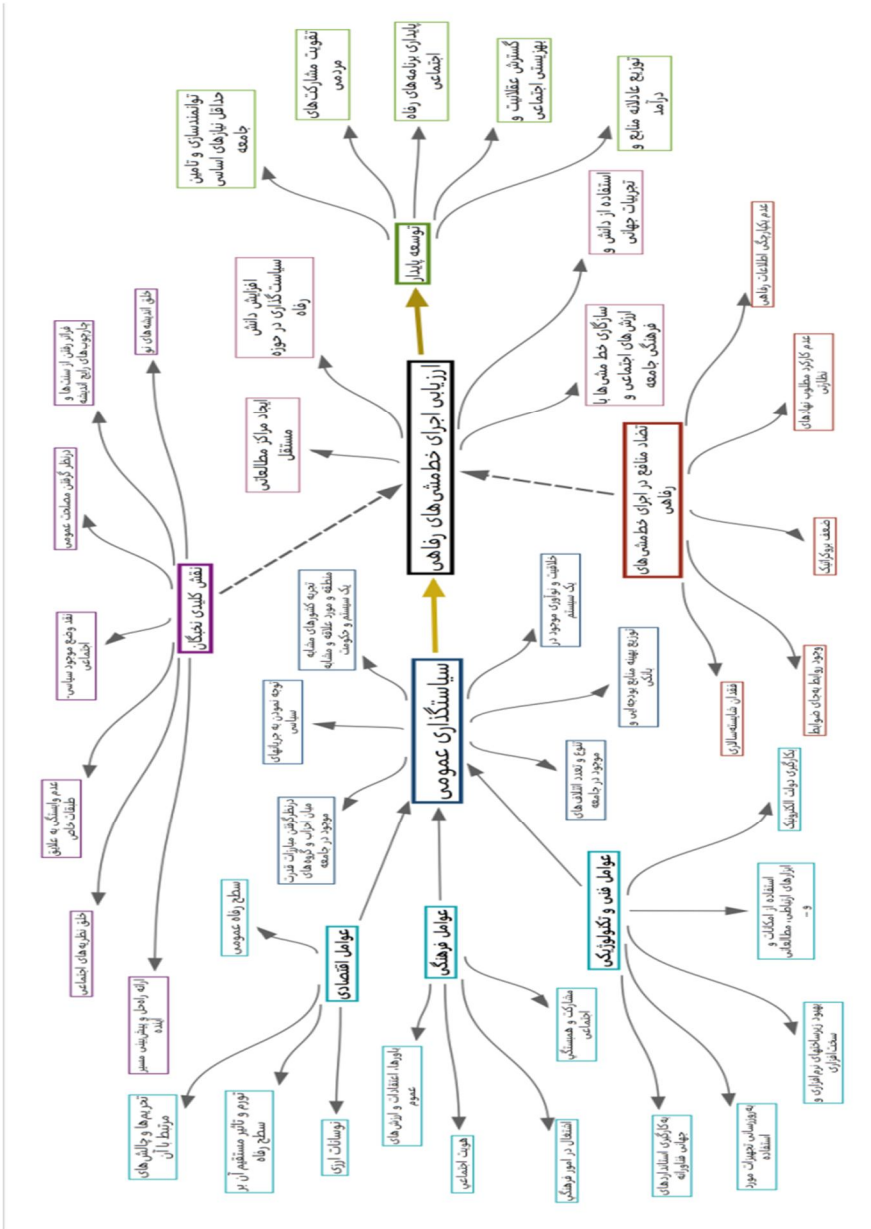
جدول ۴- شاخص‌های مدل بومی سیاست‌گذاری عمومی در حوزه رفاه با عاملیت نخبگان

مقوله‌های فرعی	مقوله‌های اصلی	ابعاد
توجه نمودن به جریانهای سیاسی	سیاست‌گذاری عمومی	پدیده محوری
در نظر گرفتن مبارزات قدرت میان احزاب و گروه‌های موجود در جامعه		
توزیع بهینه منابع بودجه‌ای و بانکی		
تنوع و تعدد ائتلاف‌های موجود در جامعه		
تجربه کشورهای مشابه منطقه و مورد علاقه		
خلاقیت و نوآوری موجود در یک سیستم		
خلق اندیشه‌های نو	نقش کلیدی نخبگان	عوامل زمینه‌ای
فرا تر رفتن از سنت‌ها و چارچوب‌های رایج اندیشه		

ابعاد	مقوله‌های اصلی	مقوله‌های فرعی
		در نظر گرفتن مصلحت عمومی
		نقد وضع موجود سیاسی-اجتماعی
		عدم وابستگی به علائق طبقات خاص
		خلق نظریه‌های اجتماعی
		ارائه راه‌حل و پیش‌بینی مسیر آینده
	عوامل اقتصادی	سطح رفاه عمومی
		تحریم‌ها و چالش‌های مرتبط با آن
		تورم و تاثیر مستقیم آن بر سطح رفاه
شرایط علی	عوامل فرهنگی	نوسانات ارزی
		باورها، اعتقادات و ارزش‌های عموم
		مشارکت و همبستگی اجتماعی
		هویت اجتماعی
	عوامل فنی و تکنولوژیکی	اشتغال در امور فرهنگی
		بکارگیری دولت الکترونیک
		استفاده از امکانات و ابزارهای ارتباطی، مطالعاتی و ...
		بهبود زیرساخت‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری
		به‌روزرسانی تجهیزات مورد استفاده
عوامل مداخله‌گر	تضاد منافع در اجرای خط‌مشی‌های رفاهی	به‌کارگیری استانداردهای جهانی فناورانه
		عدم یکپارچگی اطلاعات رفاهی
		عدم کارکرد مطلوب نهادهای نظارتی
		ضعف بروکراتیک
راهبرد	ارزیابی اجرای خط‌مشی‌های رفاهی	وجود روابط به‌جای ضوابط
		فقدان شایسته‌سالاری
		سازگاری خط‌مشی‌ها با ارزش‌های اجتماعی و فرهنگی جامعه
		استفاده از دانش و تجربیات جهانی
پیامدها	توسعه پایدار	افزایش دانش سیاست‌گذاری در حوزه رفاه
		ایجاد مراکز مطالعاتی مستقل
		توانمندسازی و تامین حداقل نیازهای اساسی جامعه
		تقویت مشارکت‌های مردمی
		پایداری برنامه‌های رفاه اجتماعی
		گسترش عقلانیت و بهزیستی اجتماعی
		توزیع عادلانه منابع و درآمد

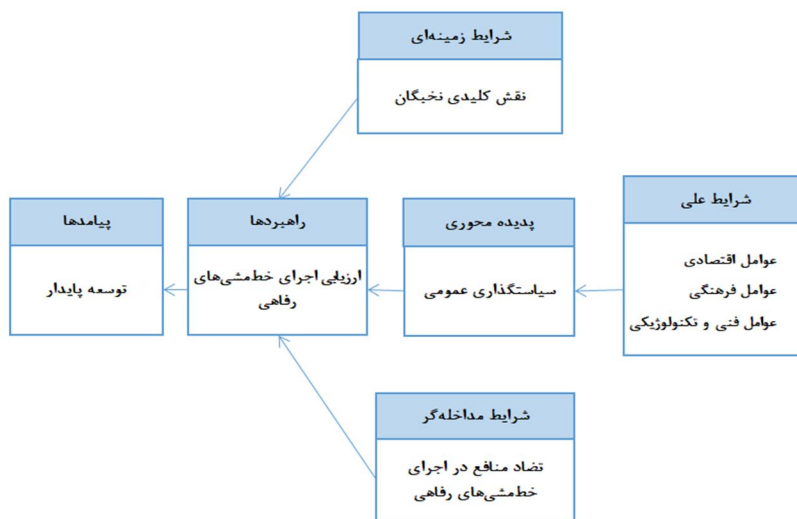
در شکل زیر خروجی حاصل از نرم‌افزار MAXQDA ارائه شده است:

شکل ۱- خروجی حاصل از نرم‌افزار MAXQDA

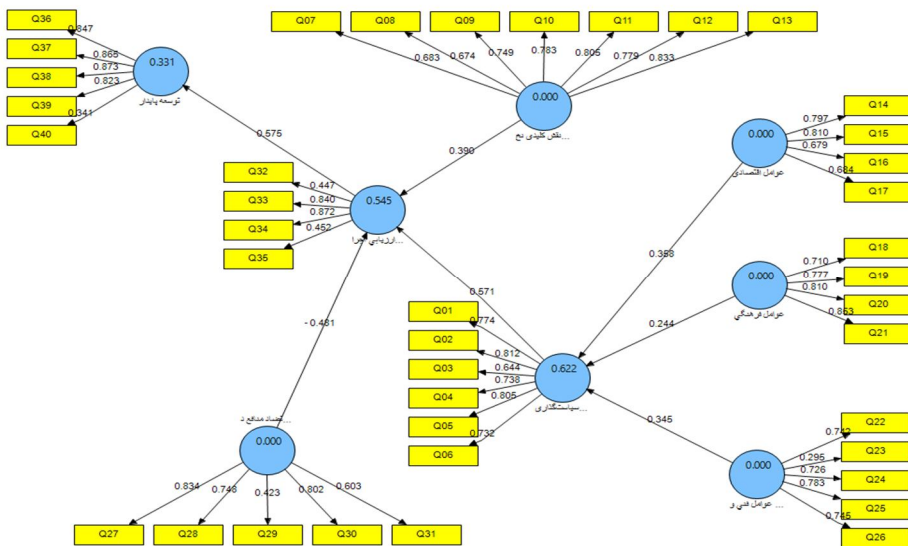
در فرایند تحقیق پس از گردآوری داده‌ها، تجزیه و تحلیل و تفسیر آن‌ها نوبت به ارائه مدل، نتیجه‌گیری و جمع‌بندی تحقیق می‌رسد. در گام اول با بررسی وضعیت موجود، داده‌های به دست آمده در ۶ بعد طبقه‌بندی می‌شوند. با نظر اساتید و کارشناسان امر، از کلیه شاخص‌های به دست آمده از تحلیل کیفی داده بنیاد مصاحبه‌ها، تعداد ۴۰ شاخص، جهت ارائه الگوی مطلوب سیاست‌گذاری عمومی در حوزه رفاه به کار گرفته شده و در شکل ۲، مدل پارادایمی پژوهش ارائه شده است:

**شکل ۲- مدل پارادایمی سیاست‌گذاری عمومی
در حوزه رفاه با عاملیت نخبگان برای نیل به توسعه پایدار**

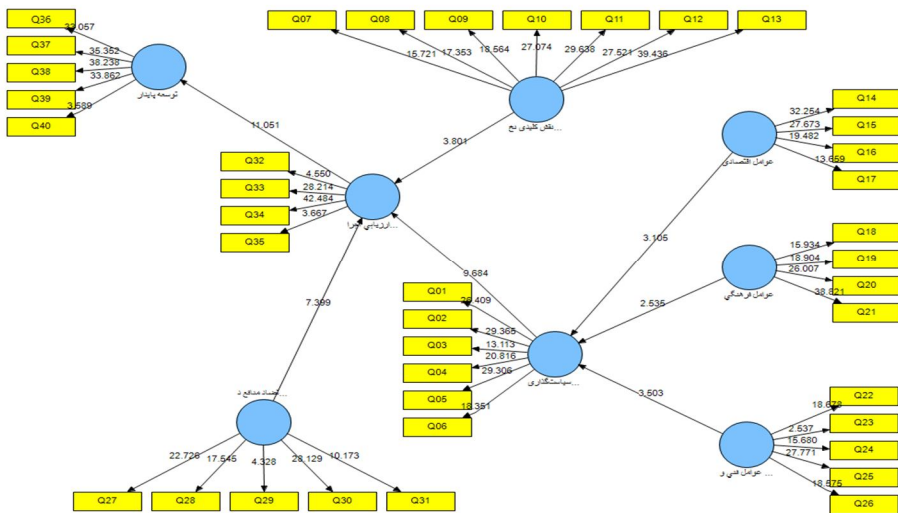

نتایج اعتبارسنجی الگوی پژوهش در حالت تخمین استاندارد در شکل ۳ نمایش داده شده است. آماره t جهت بررسی معناداری روابط با روش بوت استرپینگ در شکل ۴ آمده است.

شکل ۳- ضرایب مسیر متغیرهای مدل حداقل مربعات جزئی (تخمین استاندارد)

شکل ۴- معناداری مدل حداقل مربعات جزئی (بوت‌استرپینگ)

براساس ضریب مسیر مشاهده شده و مقدار آماره t (بوت‌استرپینگ) روابط متغیرها به صورت زیر قابل تفسیر است:

ضریب تاثیر عوامل اقتصادی بر سیاست‌گذاری عمومی مقدار $۰/۳۵۸$ بدست آمده است. همچنین مقدار آماره t نیز $۳/۱۰۵$ بدست آمده است. بنابراین با اطمینان ۹۵% می‌توان ادعا کرد: عوامل اقتصادی بر سیاست‌گذاری عمومی تاثیر مثبت و معناداری دارد.

ضریب تاثیر عوامل فرهنگی بر سیاست‌گذاری عمومی مقدار $۰/۲۴۴$ بدست آمده است. همچنین مقدار آماره t نیز $۲/۵۳۵$ بدست آمده است. بنابراین با اطمینان ۹۵% می‌توان ادعا کرد: عوامل فرهنگی بر سیاست‌گذاری عمومی تاثیر مثبت و معناداری دارد.

ضریب تاثیر عوامل فنی و تکنولوژیکی بر سیاست‌گذاری عمومی مقدار $۰/۳۴۵$ بدست آمده است. همچنین مقدار آماره t نیز $۳/۵۰۳$ بدست آمده است. بنابراین با اطمینان ۹۵% می‌توان ادعا کرد: عوامل فنی و تکنولوژیکی بر سیاست‌گذاری عمومی تاثیر مثبت و معناداری دارد.

ضریب تاثیر سیاست‌گذاری عمومی بر ارزیابی اجرای خط‌مشی‌های رفاهی مقدار $۰/۵۷۱$ بدست آمده است. همچنین مقدار آماره t نیز $۹/۶۸۴$ بدست آمده است. بنابراین با اطمینان ۹۵% می‌توان ادعا کرد: سیاست‌گذاری عمومی بر ارزیابی اجرای خط‌مشی‌های رفاهی تاثیر مثبت و معناداری دارد.

ضریب تاثیر نقش کلیدی نخبگان بر عوامل فنی و تکنولوژیکی مقدار $۰/۳۹۰$ بدست آمده است. همچنین مقدار آماره t نیز $۳/۸۰۱$ بدست آمده است. بنابراین با اطمینان ۹۵% می‌توان ادعا کرد: نقش کلیدی نخبگان بر عوامل فنی و تکنولوژیکی تاثیر مثبت و معناداری دارد.

ضریب تاثیر تضاد منافع در اجرای خط‌مشی‌های رفاهی بر توسعه پایدار مقدار $۰/۴۸۱$ بدست آمده است. همچنین مقدار آماره t نیز $۷/۳۹۹$ بدست آمده است. بنابراین با اطمینان ۹۵% می‌توان ادعا کرد: تضاد منافع در اجرای خط‌مشی‌های رفاهی بر توسعه پایدار تاثیر مثبت و معناداری دارد.

ضریب تاثیر ارزیابی اجرای خط‌مشی‌های رفاهی بر توسعه پایدار مقدار $۰/۵۷۵$ بدست آمده است. همچنین مقدار آماره t نیز $۱۱/۰۵۱$ بدست آمده است. بنابراین با اطمینان ۹۵% می‌توان ادعا کرد: ارزیابی اجرای خط‌مشی‌های رفاهی بر توسعه پایدار تاثیر مثبت و معناداری دارد.

همچنین خلاصه نتایج ارزیابی برازش مدل اندازه‌گیری در جدول ۵ ارائه شده است.

جدول ۵- خلاصه نتایج بخش ساختاری مدل (روابط متغیرهای مدل)

نتیجه	آماره t	ضریب تاثیر	رابطه
تایید	۳/۱۰۵	۰/۳۵۸	عوامل اقتصادی ← سیاست‌گذاری عمومی
تایید	۲/۵۳۵	۰/۲۴۴	عوامل فرهنگی ← سیاست‌گذاری عمومی
تایید	۳/۵۰۳	۰/۳۴۵	عوامل فنی و تکنولوژیکی ← سیاست‌گذاری عمومی
تایید	۹/۶۸۴	۰/۵۷۱	سیاست‌گذاری عمومی ← ارزیابی اجرای خط‌مشی‌های رفاهی
تایید	۳/۸۰۱	۰/۳۹۰	نقش کلیدی نخبگان ← عوامل فنی و تکنولوژیکی
تایید	۷/۳۹۹	۰/۴۸۱	تضاد منافع در اجرای خط‌مشی‌های رفاهی ← توسعه پایدار
تایید	۱۱/۰۵۱	۰/۵۷۵	ارزیابی اجرای خط‌مشی‌های رفاهی ← توسعه پایدار

برازش مدل درونی (ساختاری) براساس سه شاخص ضریب تعیین (R^2)، شاخص استون-گیزر (Q^2) و شاخص نیکویی برازش (GOF) ارزیابی گردیده است. ضریب تعیین (R^2) معیاری است که میزان تغییرات هر یک از متغیرهای وابسته مدل به وسیله متغیرهای مستقل را نشان می‌دهد. چین^۱ (۱۹۹۸) سه مقدار ۰/۱۹، ۰/۳۳ و ۰/۶۷ را به عنوان مقدار ملاک برای برازش بخش ساختاری مدل به وسیله معیار ضریب تعیین تعریف کرده است. ضریب تعیین ممیزی بازاریابی شرکت‌های ارائه‌دهنده اینترنت ثابت ۰/۷۵۶ گزارش شده است که مقدار قابل قبولی است.

معیار استون-گیزر^۲ Stone-Geisser یا شاخص Q^2 قدرت پیش‌بینی مدل را مشخص می‌کند. هنسler و همکاران (۲۰۱۵) درباره شدت قدرت پیش‌بینی مدل درمورد سازه‌های درونزا، سه مقدار ۰/۰۲، ۰/۱۵ و ۰/۳۵ را به ترتیب قدرت پیش‌بینی ضعیف، متوسط و قوی تعیین نموده‌اند. این مقادیر برای تمامی سازه‌های پژوهش مثبت و بزرگتر از ۰/۳۵ بدست آمده است. بنابراین قدرت پیش‌بینی سازه‌های پژوهش بصورت قوی برآورد می‌شود.

مهمترین شاخص برازش مدل در روش حداقل مجذورات جزئی، شاخص GOF است. معیار GOF توسط تنهاوس و همکاران^۳ (۲۰۰۵) ابداع گردید. وتزلس و همکاران^۴ (۲۰۰۹) سه

1 - Chin
2 - Stone-Geisser
3 - Tenenhaus
4 - Wetzels

مقدار ۰/۰۱، ۰/۲۵ و ۰/۳۶ را به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی برای Gof معرفی نموده‌اند. این شاخص با استفاده از میانگین هندسی شاخص R^2 و میانگین شاخص‌های افزونگی^۱ قابل محاسبه است. شاخص GOF برابر ۰/۵۵۴ بدست آمده است بنابراین مدل از برازش مطلوبی برخوردار است.

نتیجه گیری

هر پژوهشی با هدف استفاده از نتایج آن برای بهبود امور و یا تغییر شرایطی صورت می‌گیرد. نتایج حاصل از این پژوهش نیز می‌تواند مورد استفاده مدیران و نخبگان و صاحب‌نظران در حوزه سیاست‌گذاری عمومی و مدیران سیاست‌گذاری عمومی در حوزه رفاه قرار گیرد که در محیط‌های پویا و پیچیده امروزه قرار دارند و به دنبال استفاده از ارائه الگوی مطلوب سیاست‌گذاری عمومی در حوزه رفاه با عاملیت نخبگان برای نیل به توسعه پایدار می‌باشند.

براساس مدل ارائه شده مشخص گردید، شرایط علی شامل عوامل اقتصادی، فرهنگی، فنی و تکنولوژیکی است که بر سیاست‌گذاری عمومی اثر می‌گذارند. در نتایج مطالعات ایورات و همکاران (۲۰۲۰) و میوند و همکاران (۱۳۹۸) نیز به تاثیرگذاری عوامل اقتصادی و فرهنگی اشاره شده و از این منظر با نتایج پژوهش حاضر سازگار است.

نتایج نشان داد، مولفه سیاست‌گذاری عمومی به عنوان پدیده محوری بر ارزیابی اجرای خط‌مشی‌های رفاهی موثر است. در نتایج مطالعه مهدی‌زاده راینی و همکاران (۱۴۰۱) نیز به اهمیت و تاثیرگذاری سیاست‌گذاری عمومی پرداخته شده و با نتایج پژوهش حاضر هم‌راستا است.

دستاوردهای پژوهش مشخص نمود در این میان نخبگان شرایط زمینه‌ای را فراهم می‌آورند که الگوی مطلوب سیاست‌گذاری عمومی در حوزه رفاه با عاملیت نخبگان برای نیل به توسعه پایدار امکان استقرار یابد. از سوی دیگر تضاد منافع در اجرای خط‌مشی‌های رفاهی نیز شرایط مداخله‌گر هستند. در نتایج مطالعات لوفرد و همکاران (۲۰۲۰) و کریم‌پور و کریم‌خانی (۱۴۰۰) نیز به اهمیت نقش نخبگان اشاره شده و با نتایج پژوهش حاضر هم‌خوانی دارد.

در نهایت نیز مشخص گردید از طریق ارزیابی اجرایی خط‌مشی‌های رفاهی دستیابی به توسعه پایدار قابل حصول است که در مطالعه لارا-روییو و همکاران (۲۰۲۲) نیز این مهم به تأیید رسیده است.

همچنین براساس نتایج پژوهش پیشنهادات کاربردی زیر ارائه می‌گردد:

به مدیران ذی‌ربط جهت ارائه الگوی مطلوب سیاست‌گذاری عمومی در حوزه رفاه با عاملیت نخبگان برای نیل به توسعه پایدار پیشنهاد می‌شود به جریان‌های سیاسی توجه نمایند و مبارزات قدرت میان احزاب و گروه‌ها را در نظر بگیرند و منابع بودجه‌ایی و بانکی را به صورت بهینه توزیع نمایند و به خلاقیت و نوآوری در یک سیستم توجه کنند و همچنین تجربه کشورهای مشابه منطقه و مورد علاقه را مورد بررسی و توجه قرار دهند.

جهت نقش کلیدی نخبگان پیشنهاد می‌شود اندیشه‌های نو خلق کنند، از سنت‌ها و چارچوب‌های رایج اندیشه فراتر روند و مصلحت عمومی را در نظر بگیرند و وضع موجود سیاسی-اجتماعی را نقد کنند و به علایق طبقات خاص وابستگی نداشته باشند و نظریه‌های اجتماعی خلق کنند و راه‌حل ارائه دهند و مسیر آینده را پیش‌بینی نمایند.

جهت عوامل اقتصادی پیشنهاد می‌شود به سطح رفاه عمومی توجه کنند و تحریم‌ها و چالش‌های مرتبط با آن را مورد بررسی و توجه قرار دهند و تورم و تأثیر مستقیم آن بر سطح رفاه را بررسی کنند و به نوسانات ارزی توجه کنند.

جهت عوامل فرهنگی پیشنهاد می‌شود به باورها، اعتقادات و ارزش‌های عموم توجه کنند و به مشارکت و همبستگی اجتماعی و هویت اجتماعی توجه داشته باشند و به امور فرهنگی مشغول باشند. همچنین پیشنهاد می‌شود دولت الکترونیک را بکار گیرند و از امکانات و ابزارهای ارتباطی، مطالعاتی و ... استفاده کنند و زیرساخت‌های نرم‌افزاری و سخت‌افزاری را بهبود دهند و تجهیزات مورد استفاده را به‌روزرسانی کنند و استانداردهای جهانی فناوریانه را به کار گیرند.

جهت ارزیابی اجرایی خط‌مشی‌های رفاهی پیشنهاد می‌شود خط‌مشی‌ها با ارزش‌های اجتماعی و فرهنگی جامعه سازگاری داشته باشند و از دانش و تجربیات جهانی استفاده کنند و دانش سیاست‌گذاری در حوزه رفاه را افزایش دهند و مراکز مطالعاتی مستقل ایجاد کنند. همچنین جهت رفع تضاد منافع در اجرای خط‌مشی‌های رفاهی پیشنهاد می‌شود اطلاعات رفاهی یکپارچگی داشته باشند و نهادهای نظارتی کارکرد مطلوب داشته باشند و ضعف‌های

بروکراتیک را شناسایی و برطرف کنند و ضوابط را به جای روابط برقرار کنند و شایسته‌سالاری را مبنای قرار دهند.

علاوه بر موارد مذکور جهت توسعه پایدار پیشنهاد می‌شود توانمندسازی را اجرا کنند و حداقل نیازهای اساسی جامعه را تامین کنند و مشارکت‌های مردمی را تقویت کنند و عقلانیت و بهزیستی اجتماعی را گسترش دهند و منابع و درآمد را عادلانه توزیع نمایند.

توصیه‌های سیاسی

از آنجاییکه سیاست‌گذاری عمومی ناشی از تصمیمات سیاسی است که دولت در جهت به اجرا گذاشتن برنامه‌هایی برای نیل به اهداف اجتماعی اتخاذ می‌کند، توسعه پایدار نیز یک چشم‌انداز جدید و بااهمیت در سیاست‌گذاری عمومی است که نیازهای نسل فعلی را پاسخ می‌دهد؛ بدون آن که توانائی نسل‌های آینده برای پاسخ‌گویی به نیازهایشان را کاهش دهد. از طرفی مطالعات تاریخی نشان دهنده نقش کلیدی نخبگان در تحولات اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی است. توجه بسیاری از کشورهای پیشرفته و توسعه یافته حاکی از آنست که نخبگان کشور بویژه نخبگان سیاسی حاکم با ایفای نقش اساسی خود در فرایند تصمیم‌گیری امور و اداره کشور تاثیر مهم در فرآیند توسعه ایفا می‌کنند. لذا این فرایند در سایه ثبات در جامعه است که معنا پیدا می‌کند. حال ثبات سیاسی در اصل ناظر به وجود توازنی بین خواسته‌های مردمی از یک‌طرف و کار ویژه‌های دولتی از طرف دیگر می‌باشد.

بنابراین طراحی الگوی مطلوب سیاست‌گذاری عمومی در حوزه رفاه با عاملیت نخبگان برای نیل به توسعه پایدار، باید از دیدگاه خبرگان و مدیران آگاه از مسائل توسعه پایدار صورت گیرد. درباره نقش خبرگان در فرایند تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی دیدگاه‌های زیادی وجود دارد. نخبگان می‌توانند به صورت مستقیم و غیرمستقیم در فراین تصمیم‌سازی مشارکت و بر جریان تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری عمومی تاثیر بگذارند. روش مستقیم عمدتاً به وسیله نخبگان حاکم و از مجاری رسمی طی می‌شود. در روش غیرمستقیم با فعالیت نخبگان در امور آموزشی و پژوهشی صورت می‌پذیرد. در این میان نقشی که نخبگان در سیاست‌گذاری ایفا می‌کنند، اهمیت بیشتری دارد. دستیابی به این معنا که عناصر و بازیگران مختلف تا حد در کل فرآیند سیاست‌گذاری موثر هستند، اندیشه‌وران عرصه تاریخ و اجتماع را به سوی نظریه نخبه‌گرایی

رهنمون ساخته است. براساس نتایج پژوهش، بدون در نظر گرفتن عاملیت نخبگان هرگونه فعالیت در عرصه سیاست‌گذاری عمومی ناکامل بوده و با مشکلات اجرایی مواجه خواهد شد.

منابع

- افراسیابی، رویا؛ ملکی، اعظم. (۱۳۹۹). بررسی ابعاد خط‌مشی‌گذاری عمومی از دیدگاه اسلام با تأکید بر عدالت و مشارکت، **رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری**، ۴ (۲۹)، ۱-۱۵.
- آلوانی، مهدی، کاظمی، ساسان؛ جمشیدی، مینا. (۱۳۹۷)، راهبردهای اجرایی در صنعت نفت کشور براساس اولویت بندی عوامل موثر بر اجرای خط‌مشی‌های آن حوزه، **راهبرد اقتصادی**، ۷ (۲۵)، ۷-۴۲.
- برزگر، ابراهیم، حسین زاده، صیاد. (۱۳۹۵). بررسی عقلانیت سیاست‌گذاری عمومی در ایران: مطالعه موردی «قانون هدفمند کردن یارانه‌ها». **سیاست‌گذاری عمومی**، ۲ (۱)، ۵۱-۷۹.
- برزنجی عطری، سید رحمت اله، خسروی، ملک تاج. (۱۳۹۷). تاثیر سیاست‌گذاری عمومی از منظر رفاه عمومی بر توسعه اجتماعی سیاسی مطالعه موردی استان کردستان. **پژوهش اجتماعی**، ۱۰ (۴۱)، ۱۵۹-۱۸۰.
- پارسا، غفار؛ فیض، داود؛ سیزی، هادی. (۱۳۹۹). اهمیت رفاه، تامین اجتماعی و بهتر زیستن شهروندان. چشم‌انداز مدیریت بازرگانی، ۱۲ (۱۴)، ۲۵-۳۹.
- جلالی، رستم. (۱۳۹۱). نمونه‌گیری در پژوهش‌های کیفی، **تحقیقات کیفی در علوم سلامت**، ۱ (۴)، ۳۱۰-۳۲۰.
- جلالی، رضا؛ غلامی، مهدی. (۱۳۸۹). انسجام فکری نخبگان سیاسی درون حاکمیت و شکل‌گیری ثبات در نظام سیاسی. **پژوهش‌های علوم مدیریت**، ۴ (۱۰)، ۲۲۵-۲۴۴.
- حاجی بابا علی، رضا، نادر هوشمندیار، عاطفه عباسی کلیمانی، ابوالقاسم طاهری. (۱۳۹۹). مبانی نظری تحولات سیاست‌گذاری جمعیت در ایران بعد از انقلاب. **مطالعات دفاع مقدس**، ۴ (۷۷-۹۶).
- حسین زاده، صالح. (۱۳۹۸). نخبگان سیاسی، کارکرد فرهنگی و امنیت ملی ایران. **سیاست دفاعی**، ۲۷ (۱۰۸)، ۹-۴۶.
- حسینی، رضا؛ گلشنی، رضا؛ شفیعی، اسماعیل. (۱۳۹۸). آسیب‌شناسی منطقه‌ای-جغرافیایی نقش نخبگان ایرانی در تصمیم‌سازی از دیدگاه سیاست‌گذاری عمومی. **برنامه‌ریزی منطقه‌ای**، ۹ (۳)، ۴۰۵-۴۲۷.
- دانایی‌فرد، حسن؛ الوانی، مهدی؛ آذر، عادل. (۱۳۹۳). **روش‌شناسی پژوهش کیفی در مدیریت: رویکردی جامع**، انتشارات صفار.
- حبیبی‌آرش؛ جلال‌نیا، راحله. (۱۴۰۱). **حداقل مربعات جزئی**، تهران: انتشارات نارون.

- رضایی، عباس. (۱۳۹۹). طراحی چارچوب سیاست‌گذاری توسعه پایدار با رویکرد ترکیبی، **فصلنامه مجلس و راهبرد**، ۲۷ (۱۰۱)، ۲۲۳-۲۴۲.
- رنجبر، هادی؛ حقدوست، اکبر؛ صلصالی، مهوش؛ خوشدل، علی. (۱۳۹۱). نمونه‌گیری در پژوهش‌های کیفی: راهنمایی برای شروع. **پژوهش علوم سلامت و نظامی**، ۲ (۳)، ۲۳۸ تا ۲۵۰.
- زاهدی، شمس‌السادات؛ اصلی، حسین؛ شریفی، فتاح. (۱۳۹۳). تبیین الگوی بومی تدوین خط‌مشی‌های زیست محیطی کشور با استفاده از نظریه داده بنیاد، **اندیشه مدیریت راهبردی**، ۸ (۱۵)، ۴۱-۶۶.
- سلیمی، حسین؛ حجازی، امین. (۱۳۹۹). چگونگی تاثیر فرهنگ راهبردی نخبگان سیاسی بر رفتار سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران؛ تکوین نقش دولت رسالت‌محور. **پژوهش‌های راهبردی سیاست**، ۹ (۶۴)، ۴۲-۹۵.
- شبیری، محمد؛ قائمی، آلاله؛ قائمی، پونه. (۱۳۹۲). بررسی روند آموزش محیط زیست در برنامه‌های پنج ساله توسعه کشور، **فصلنامه آموزش محیط زیست و توسعه پایدار**، ۱ (۴)، ۱۱-۳۶.
- شریف، فتاح؛ نقوی، علی. (۱۳۹۹). کاوشی در سیر تحول مکاتب سیاست‌گذاری عمومی: از مکاتب سنتی تا تکامل مکتب نظریه آشوب، **فصلنامه سیاست**، ۵۰ (۳)، ۸۸۳-۹۰۶.
- کریم‌پور، عیسی؛ کریم‌خانی، اقباله. (۱۴۰۰). مطالعه نقش کیفیت حکمرانی خوب در رفاه عمومی. **مطالعات جامعه‌شناسی**، ۱۴ (۵۱)، ۲۷-۴۷.
- معطوفی، علی؛ دنکوب، مرتضی. (۱۳۹۶). اولویت‌بندی عوامل موثر بر تدوین خط‌مشی‌های زیست محیطی کشور با روش تحلیل شبکه، **مجلس و راهبرد**، ۲۴ (۹۰)، ۱۲۵-۱۵۶.
- ملک، حمید؛ کمالی، یحیی. (۱۳۹۲). تحلیل نهاده ساز سیاست‌گذاری توسعه پایدار در ایران، **فرآیند مدیریت و توسعه**، ۲۶ (۸۴)، ۱۶۱-۱۸۶.
- ممیوند، بهروز؛ امینی‌سابق، زین‌العابدین؛ ساده، احسان؛ خلیج، محمدرضا. (۱۳۹۸). بررسی و ارزیابی الگوی اجرای خط‌مشی‌گذاری زیست محیطی با استفاده از نظریه داده مبنا، **نشریه مجلس و راهبرد**، ۲۶ (۹۸)، ۷۱-۹۵.
- فرجی، نسیبه؛ امانی، ثریا؛ امین‌نیا، نوشین. (۱۴۰۰). بررسی نقش نخبگان در مدیریت توسعه ایران، همایش منطقه‌ای چالش‌ها و راهکارهای توسعه، ساری.
- مهدی‌زاده، جواد؛ محمدی، حمید؛ سالارپور، ماشالله؛ ضیایی، سامان. (۱۴۰۱). بررسی رابطه آزادی اقتصادی و رفاه اجتماعی در ایران بر اساس شاخص آمارتیاسن از رفاه اجتماعی. **اقتصاد مالی**، ۱۶ (۵۸)، ۲۸۱-۳۰۸.
- میرسپاسی، ناصر؛ معمارزاده، غلام؛ یاوریان، احمد. (۱۴۰۰). طراحی الگوی رفاه عمومی مبتنی بر حکمرانی خوب در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی. **مطالعات مدیریت دولتی ایران**، ۴ (۳)، ۱۶۹-۱۹۳.

- Chen, J., Walker, R. M., & Sawhney, M. (2020). Public service innovation: a typology. **Public Management Review**, 22(11), 1674-1695.
- Chin, W. W. (1998). The partial least squares approach to structural equation modeling. **Modern methods for business research**, 295(2), 295-333.
- Ewert, B., Loer, K., & Thomann, E. (2020). Beyond nudge: advancing the state-of-the-art of behavioural public policy and administration. **Policy & Politics**, 207, 196-205.
- Figueira, I., Domingues, A. R., Caeiro, S., Painho, M., Antunes, P., Santos, R., ... & Ramos, T. B. (2018). Sustainability policies and practices in public sector organisations: The case of the Portuguese Central Public Administration. **Journal of Cleaner Production**, 202, 616-630.
- Glaser, B. G., Strauss, A. L., & Strutzel, E. (1968). The discovery of grounded theory; strategies for qualitative research. **Nursing research**, 17(4), 364.
- Hassan, A., Kennell, J., & Chaperon, S. (2020). Rhetoric and reality in Bangladesh: Elite stakeholder perceptions of the implementation of tourism policy. **Tourism Recreation Research**, 45(3), 307-322.
- Henseler, J., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2015). A new criterion for assessing discriminant validity in variance-based structural equation modeling. **Journal of the academy of marketing science**, 43(1), 115-135.
- Holsti, O. R. (1969). Content analysis for the social sciences and humanities, Reading, MA: Addison-Wesley.
- Jia, M., Liu, Y., Lieske, S. N., & Chen, T. (2020). Public policy change and its impact on urban expansion: An evaluation of 265 cities in China. **Land Use Policy**, 97(2), 7344-754.
- Lara-Rubio, J., Navarro-Galera, A., Buendía-Carrillo, D., & Gómez-Miranda, M. E. (2022). Analysing financial risks of local governments to design sustainability policies for public services: An empirical study by the population size. **Cities emery miller**, 128, 46(7), 705-724.
- Lawford, R. G., Mohtar, R., & Engel-Cox, J. A. (2020). Achieving Water-Energy-Food Nexus Sustainability: A Science and Data Need or a Need for Integrated Public Policy?. **Frontiers in Environmental Science**, 8, 132.
- Lazonick, W. (2022). Investing in Innovation: A Policy Framework for Attaining Sustainable Prosperity in the United States. **Institute for New Economic Thinking Working Paper Series**, 182(4), 24-27.
- Legatum. (2022). <https://www.prosperity.com/rankings>.
- Sharof, S. S., & Zokirovna, M. N. (2021). Ideas about an ideal person, language, prosperity in the evolution of public and political views of the uzbek jadids of the beginning of the xx century. **Eurasian Journal of Academic Research**, 1(3), 5-8.
- Smallman, M. (2020). 'Nothing to do with the science': How an elite sociotechnical imaginary cements policy resistance to public perspectives

on science and technology through the machinery of government. **Social studies of science**, 50(4), 589-608.

- Song, Y., & Mei, D. (2021). Sustainable development of China's regions from the perspective of ecological welfare performance: analysis based on GM (1, 1) and the malmquist index. **Environment, Development and Sustainability**, 1-30.
- Strauss, A., & Corbin, J. M. (1997). **Grounded theory in practice**. Sage.
- Tenenhaus, M., Vinzi, V. E., Chatelin, Y.-M., & Lauro, C. (2005). PLS path modeling. **Computational statistics & data analysis**, 48(1), 159-205.
- Wetzels, M., Odekerken-Schröder, G., & Van Oppen, C. (2009). Using PLS path modeling for assessing hierarchical construct models: Guidelines and empirical illustration. **MIS quarterly**, 177-195.